

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö 16.3.2015 (LVM/2071/01/2014)

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI TIETÖYHTEISKUNTAKAAREN MUUTTAMISESTA

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta. Oikeusministeriö esittää lausuntonaan seuraavan.

Esitysluonnos

Tietoyhteiskuntakaaren 201 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti matkaviestinverkon puhelinliittymää ei saa markkinoida kuluttajalle puhelimitse muuten kuin kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä. Pykälän 2 momentin mukaan 1 momenttia ei sovelleta teleyrityksen markkinointiin omille matkapuhelinasiakkailleen. Tietoyhteiskuntakaaren 351 §:n 4 momentissa säädetään lain 201 §:n olevan voimassa 1 päivään heinäkuuta 2015. Esitysluonnoksessa ehdotetaan markkinointikiellon jatkamista 1 päivään heinäkuuta 2018. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi Viestintävirastolle oikeus antaa eräitä teknisiä määräyksiä.

Arviointia

Ehdotetussa sääntelyssä on kyse matkapuhelinliittymiä markkinoivien yritysten kaupallisen viestinnän rajoittamisesta, joten sääntely on merkityksellistä perustuslain 12 §:ssä turvatun sananvapauden kannalta. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että sananvapauden suoja kattaa lähtökohtaisesti myös mainonnan ja markkinoinnin, vaikka tällaista viestintää ei olekaan pidetty sananvapauden ydinalueelle kuuluvana. Valiokunnan käytännön mukaan mainontaan ja markkinointiin voidaan koh-

distaa pidemmälle meneviä rajoituksia kuin muuten olisi mahdollista. Toisaalta myös mainontaa ja markkinointia koskevan sääntelyn tulee täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset (PeVL 6/2012 vp, PeVL 3/2010 vp, PeVL 54/2006 vp).

Voimassa olevaa markkinointirajoitusta säädettäessä perustuslakivaliokunta totesi, ettei esitys ole täysin ongelmaton. Valiokunta ei kuitenkaan katsonut perustuslain 12 §:stä johtuvan estettä kiellon asettamiselle, ottaen huomioon että kuluttajien suojaamista puhelinmarkkinoinnin aiheuttamilta erilaisilta ongelmilta voidaan sinänsä pitää hyväksyttävänä rajoitusperusteena. Perustuslakivaliokunnan kantaan vaikutti olennaisesti myös ehdotetun rajoituksen kapea-alaisuus ja määräaikaisuus. Valiokunta kiinnitti lisäksi huomiota siihen, että ehdotetun sääntelyn tavoitteet näyttäisivät olevan saavutettavissa myös muilla keinoin (PeVL 6/2012).

Myös esityksestä mietinnön laatinut liikenne- ja viestintävaliokunta totesi markkinoinnin rajoituksen olevan hyvin poikkeuksellinen toimenpide, ja piti rajoituksen säätämistä määräaikaisena keskeisenä seikkana rajoituksen hyväksyttävyyden kannalta. Valiokunta piti niin ikään tärkeänä, että sääntelyn vaikutuksia seurataan ja että mahdollisesti tarvittavat säännösmuutokset esitetään ennen rajoituksen voimassaoloajan päättymistä (LiVM 4/2012).

Nyt käsillä olevan luonnoksen perusteluissa tai sen tausta-aineistoissa (erityisesti *Matkaviestinverkon puhelinliittymien puhelinmarkkinoinnin kiellon vaikutukset*, Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 1/2015) ei ole tarkasteltu markkinointikiellon jatkamisen hyväksyttävyyttä perustuslain 12 §:n kannalta. Niissä ei myöskään ole arvioitu, olisiko ehdotetun sääntelyn tavoitteet saavutettavissa muilla keinoin kuin viestintää lailla rajoittamalla. Tässä yhteydessä on otettava huomioon, että perusoikeuden rajoitus on sallittu vain, jos sääntelyn tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvilla keinoin (mm. PeVL 5/2009 vp).

Koska esitysluonnokseen ei sisälly arvioita edellä mainituista seikoista, erityisesti vaihtoehtoisista keinoista päästä esityksessä mainittuihin tavoitteisiin, ei esityksen hyväksyttävyyttä perustuslain 12 §:n kannalta ole tässä vaiheessa mahdollista perustellusti arvioida.

Esityksen hyväksyttävyyttä tulisi siten jatkovalmistelussa arvioida huolellisesti edellä mainituista näkökulmista. Jos arvioinnissa päädytään siihen, että markkinointikiellon jatkamiselle on olemassa perustuslain 12 §:n kannalta hyväksyttävät perusteet eikä perustuslain kanssa paremmin sopusuhteissa olevia vaihtoehtoisia keinoja ole käytettävissä, tulee esityksen perusteluissa selostaa kyseinen arvio ja sen taustalla vaikuttavat seikat. Ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan voimassa olevasta sääntelystä antama lausunto (PeVL 6/2012) olisi esityksessä syytä todeta halli-

tuksen pitävän suotavana, että esityksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Muuta

Mahdolliseen esitykseen tulisi lakiluonnoksen johtolause (s. 6) korjata säädösten valmistelua koskevien ohjeiden mukaiseksi (kts. *Lainkirjoittajan opas*, oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 37/2013, s. 339–368).

Ylijohtaja

Asko Välimaa

Erityisasiantuntija

Timo Makkonen

